Algemene Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. de Rijks CISO
Turfmarkt 147
2511 DP DEN HAAG

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Contact

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Bijlagen
0

Datum 23 februari 2023
Betreft Beschouwing risico's gebruik applicaties uit landen met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland

Geachte

In reactie op uw schriftelijke verzoek d.d. 23 februari 2023 komt de AIVD tot een beschouwing van de risico's van het gebruik van applicaties uit landen met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland en Nederlandse belangen door (rijks)ambtenaren. Dit document gaat in algemene zin in op de risico's van dergelijke applicaties. Een actueel voorbeeld waarop onderstaande beschouwing van toepassing is, is TikTok.

De AIVD benadrukt dat het gebruik en de aanwezigheid van mobiele telefoons en de daarop geïnstalleerde applicaties te allen tijde een inherent spionagerisico vormen. In dit kader wijzen we u ook op onze hand-out 'Uw digitale veiligheid' voor rijksambtenaren en onze informatiefolder 'Op reis naar het buitenland'. De verzameling en opslag van gegevens door applicaties maakt gebruikers kwetsbaar voor spionageactiviteiten. Dit is in het bijzonder het geval wanneer applicaties door bedrijven en organisaties buiten Europa in beheer zijn.

Statelijke actoren investeren in mogelijkheden om toegang te krijgen tot grote datastromen die voortkomen uit het gebruik van mobiele apparatuur. Bij dergelijke datastromen is te denken aan telecommunicatie en de bijbehorende metadata, maar ook telemetriedata vormt in dit kader een voorstelbare interesse van statelijke actoren. Deze datastromen bevatten doorgaans persoonsgegevens die gebruikers aan de fabrikant afstaan door gebruik te maken van de betreffende applicatie. Hieruit kunnen statelijke actoren gevoelige informatie verwerven en personen van belang identificeren, profileren en lokaliseren.

In het geval dat een applicatie in beheer is in een land met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland en Nederlandse belangen, dan is er sprake van een verhoogd spionagerisico. Voorbeelden van landen met een dergelijk offensief cyberprogramma zijn Rusland, China, Iran en Noord-Korea. Van deze landen is bekend dat inlichtingendiensten de intentie en capaciteit hebben om spionageoperaties richting Nederlandse overheden, bedrijven en personen uit te voeren. Dergelijke spionageoperaties vinden veelvuldig plaats. Vaak hebben statelijke actoren uit landen met een offensief cyberprogramma verregaande mogelijkheden om toegang te verkrijgen tot gegevens die in beheer zijn bij bedrijven uit dat land.

Zo kunnen veel offensieve inlichtingendiensten organisaties en datacentra verplichten hun gebruikersgegevens te delen, of in bepaalde gevallen fabrikanten zelfs verzoeken om technische voorzieningen in de software aan te brengen die toegang of meekijken voor statelijke actoren mogelijk maken.

Gezien de interesse van statelijke actoren met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland en Nederlandse belangen in de verwerving van persoonsgegevens, alsook de verregaande technische en wetgevende mogelijkheden van deze statelijke actoren om dergelijke persoonsgegevens te vergaren, waarschuwt de AIVD voor de verhoogde spionagerisico's die het gebruik van software uit deze landen met zich meebrengt. Applicaties hebben vaak toegang tot alle gegevens van de mobiele telefoon en daarom is het raadzaam een grondige afweging plaats te laten vinden tussen de noodzaak van een bepaalde applicatie enerzijds en het daarbij behorende risico anderzijds. U kunt een risicoanalyse uit laten voeren om te bepalen waar het gebruik van applicaties een risico kan vormen voor de vertrouwelijkheid van gegevens en/of voor medewerkers of locaties. Het centraal beheren van mobiele telefoons door middel van bijvoorbeeld *Enterprise Mobility Management*, waarbij door de beheerder geschikt bevonden applicaties centraal toegestaan kunnen worden, kan daarbij een oplossing bieden.

Hoogachtend,
De directeur-generaal van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst,
namens deze.

Directeur Inlichtingen